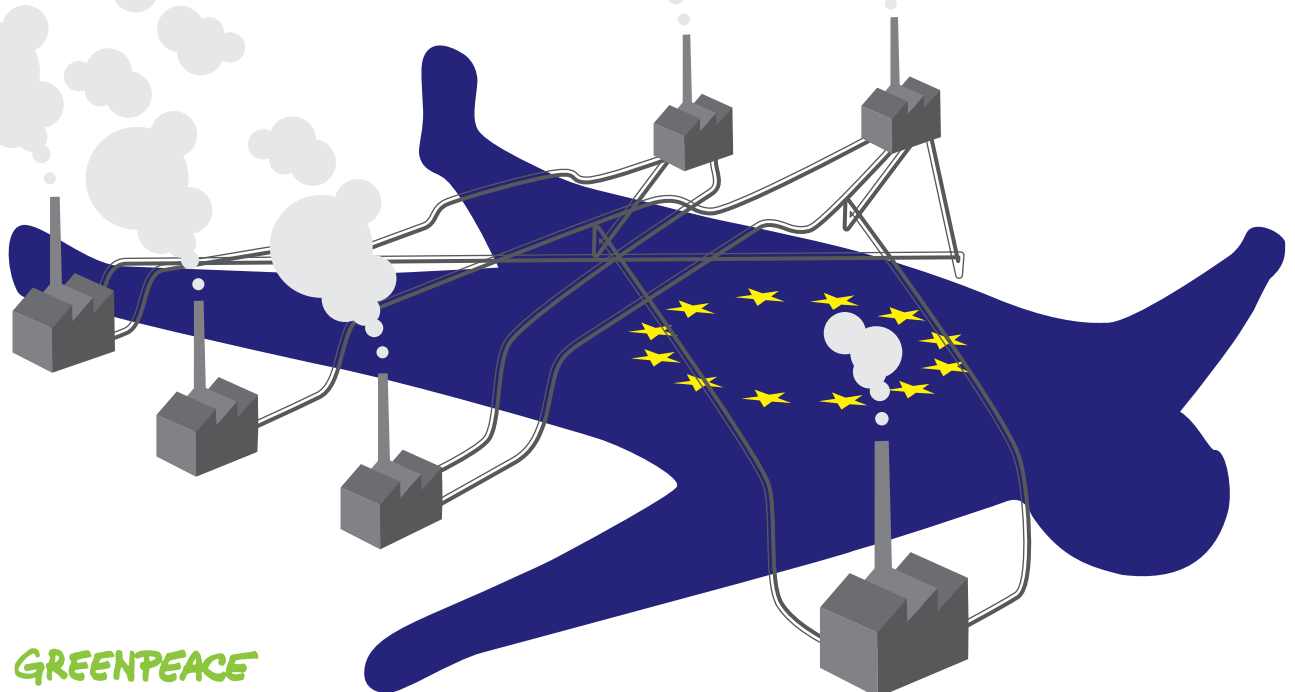

SPUTANI

Zašto nas europski
energetski divovi
žele držati ovisnima
o fosilnom gorivu iz
uvoza

GREENPEACE

SAŽETAK IZVJEŠTAJA

Kriza koja upravo bjesni Ukrajinom pokazala je koliko je Europa ovisna o uvozu fosilnih goriva, a napose ruskog plina.

Europi su zbog ove ovisnosti vezane ruke. Diplomatski odgovor Europe na krizu je mlak, a financijske posljedice razarajuće. EU na godinu potroši više od 400 milijardi eura na uvoz energenata koji zadovoljavaju više od polovice (53%) njezinih potreba.

ŠTO KAŽE IZVJEŠTAJ?

Prema ovom izvještaju trećina prihoda osam najvećih elektroenergetskih kompanija u EU dolazi od plina i ugljena uvezenih iz zemalja izvan Europskog gospodarskog prostora (EGP-a)¹. Drugim riječima, poslovanje ovih kompanija snažno računa na zadržavanje ovisnosti EU o nestabilnim državama-rentijerima, čime Europu izlažu geopolitičkim potresima.²

Najveće prihode od uvoza plina i ugljena imaju tri kompanije: njemački E.ON, francuski GDF Suez i talijanski ENEL. Uz ENEL, više od 60% udjela u prihodima od uvezenih energenata ima španjolska tvrtka Gas Natural Fenosa.

Ovaj se izvještaj temelji na ranijem Greenpeaceovom izvještaju³, u kojem se podrobno izlaže zašto

su poslovni modeli najvećih europskih energetskih kompanija neodrživi.

Ovi najveći proizvođači električne energije rade pritisak na političare EU da olabave buduće obaveze kojima je cilj smanjiti emisiju ugljika i osnažiti obnovljive izvore energije i energetska učinkovitost. Ambiciozno postavljeni i obvezujući ciljevi u ovom području pomogli bi Europi da se nosi s prijetnjom globalnih klimatskih promjena te da bitno smanji ovisnost o uvoznim gorivima.

LOŠI POSLOVNI MODELI

I dok su manji proizvođači energije, lokalne vlasti i građani spremno prihvatili najavu tržišta obnovljivim i učinkovitim izvorima energije u Europi, velike tvrtke nisu uspjele unijeti dovoljno raznolikosti u svoj energetska portfelj, što je dovelo do pretjeranog ulaganja u fosilna goriva.

Na novinskoj konferenciji "Gospodarska stagnacija, poboljšana energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije sve više dovode u pitanje profitabilnost konvencionalnih kapaciteta" održanoj u listopadu 2013., Peter Terium, generalni direktor njemačke energetske tvrtke RWE, priznao je gotovo potpuni slom njihova poslovnog modela.

Poput očajnika, mnogi su se konkurenti udružili ne bi li lobiranjem uvjerali europske čelnike da daju povjerenje njihovim lošim poslovnim modelima, unatoč izazovima nesigurne energetske budućnosti. Ujedinjeni u tzv. Skupinu Magritte, neke od najvećih energetskih kompanija EU dobile su nevjerojatan pristup europskim vijećnicima, članovima parlamenta i čelnicima vlada te ga iskoristili radi lobiranja protiv progresivnih energetskih rješenja.

1 Europski gospodarski prostor (EGP) objedinjuje 28 zemalja EU, Norvešku, Lichtenstein i Island u jedinstveno unutarnje tržište koje slijedi ista osnovna pravila.

2 Centar za strateške studije u Haagu (2014.), Vrijeme je za buđenje: geopolitika EU 2030. Klimatska i energetska politika, <http://www.hcss.nl/>

3 Greenpeace (2014), Zaglavili u prošlosti: zašto se velike europske energetske kompanije boje promjena, <http://bit.ly/1pCj9F8>

ŠTO DALJE?

Na svom sastanku na vrhu, zakazanom za 23. i 24. listopada 2014., europski će čelnici dogovoriti energetske i klimatske ciljeve za 2030. te odrediti smjer energetske politike za naredna desetljeća. U svjetlu ruske prijetnje smanjenja isporuke plina, također će razmatrati mjere za ojačanje energetske sigurnosti Europe.

Greenpeace ovime apelira na europske političare da provedu ciljeve za 2030. među kojima su 45%-tni udio obnovljive energije, 40%-tno smanjenje potrošnje (u odnosu na 2005.) te 55%-tno smanjenje emisija ugljika u državama članicama (u odnosu na 1990.).

Time bi se značajno smanjila potreba za uvozom plina i nafte, dok bi potreba za uvozom ugljena potpuno prestala i prije isteka sljedećeg desetljeća. Ispunjenjem ovih ciljeva zaštitila bi se energetska budućnost Europe.

Izbor je neupitan: jedina sigurna energija je čista energija. Nedavni Greenpeaceov izvještaj Smjernice za Europu⁴ otkriva kako se to može postići.

4 Greenpeace (2014), Smjernice za Europu. Na putu prema održivoj i neovisnoj isporuci energije, <http://bit.ly/1uVkvE7>

BILJEŠKE O INFORMACIJAMA

Mnoge pojedinosti o radu europskih elektroenergetskih kompanija su poslovna tajna, napose kad se radi o gorivima. U ovom se istraživanju Greenpeace Španjolska oslonio na izvještaje samih kompanija, istraživanje konzultantske tvrtke Enerdata te na vlastitu analizu. Analiza se odnosi na 2011., budući da je to posljednja godina s potpunim službenim statističkim podacima o energiji koji su bili dostupni istraživačkoj tvrtki Enerdata. Podaci o nabavi ugljena i plina dobiveni su iz najnovijih dostupnih izvještaja samih kompanija, bez obzira na godinu. Greenpeace je učinio sve što je mogao da izađe sa što točnijim procjenama, ali su netočnosti moguće upravo zbog izostanka transparentnosti u poslovanju ovih kompanija.

OVISNOST O ENERGIJI

S pogoršanjem sukoba s Rusijom, čelnici EU su u ožujku 2014. zatražili od Europske komisije da donese "opsežan plan smanjenja energetske ovisnosti EU".⁵

Komisija je u međuvremenu provela vlastito istraživanje iz kojeg se vidi da zemlje članice mogu značajno smanjiti uvoz energenata iz Rusije, poduzmu li mjere štednje energije te povećaju udio obnovljivih izvora energije.

Time bi se smanjilo i štetno djelovanje europskog energetskeg sustava na okoliš, tj. smanjila bi se emisija stakleničkih plinova te onečišćenje zraka i vode.

Europa je već ranije krenula tim putem. Zahvaljujući odredbama vođenim zadanim ciljevima, očekuje se da će do 2020. energetske potrebe EU pasti za 20%, a udio obnovljivih izvora energije zadovoljavati 20% potreba.

5 Zaključci Europskog vijeća od 20. i 21. ožujka 2014., <http://bit.ly/1d7MIR5>

U listopadu 2014., europski će čelnici odlučivati o ciljevima za 2030. kako bi olakšali prelazak Europe s prljave i skupe uvozne energije na sigurnu i čistu domaću energiju.

U srpnju 2014. Europska je komisija predložila 40%-tno smanjenje emisije stakleničkih plinova u odnosu na 1990. Povećanjem udjela obnovljive energije na 27% te smanjenjem potrošnje za 30% do 2030. Europa bi mogla smanjiti uvoz energije za 18% (a plina za 22%). Sudeći prema istraživanjima komisije, ukupni bi se uvoz mogao još smanjiti, postaviti se ambiciozniji ciljevi.⁶

Mnogi gospodarstvenici i nevladine udruge podupiru ovaj trostruki pristup. U potpori su im se pridružili Europski parlament te barem sedam vlada zemalja članica. Trostruki pristup smanjenju podupiru Njemačka, Danska, Belgija, Grčka, Irska, Portugal i Luksemburg.

6 Europska komisija, Procjena utjecaja u prilogu Priopćenja o energetske učinkovitosti i njezinom doprinosu energetske sigurnosti te Okvira klimatske i energetske politike do 2030., <http://bit.ly/1tpShYQ>

INTERESNE SKUPINE

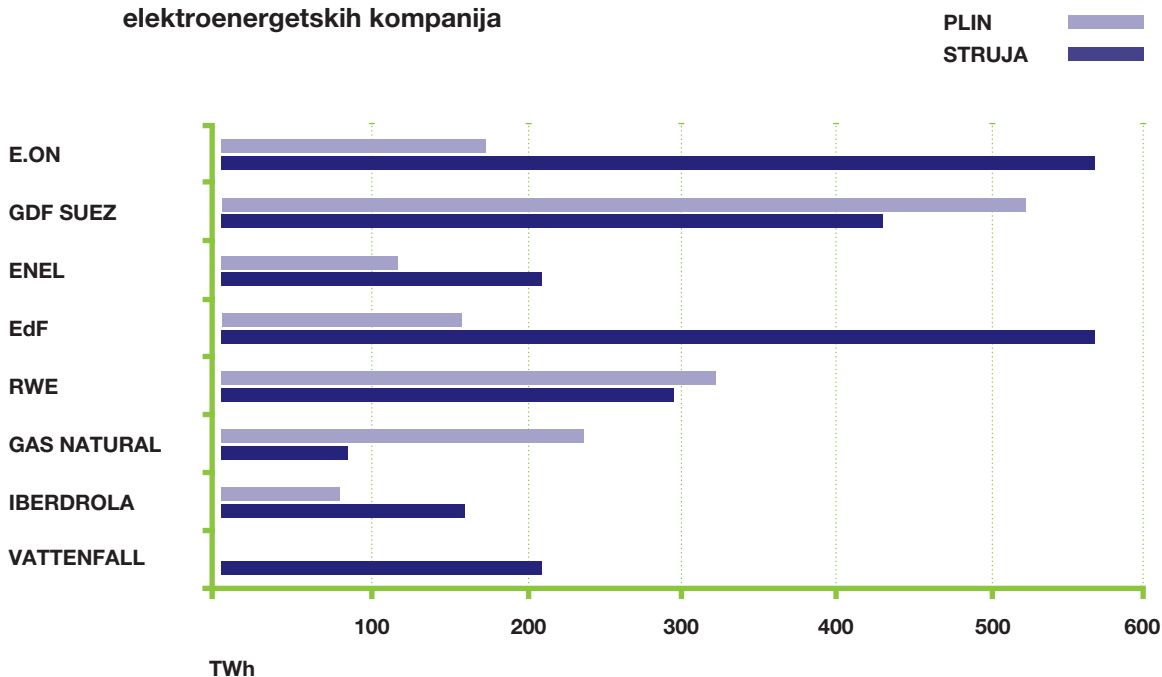
Premda je ovisnost o uvozu prljavog goriva veliki teret za europski okoliš i gospodarstvo, tvrtke koje se mahom oslanjaju na fosilna goriva i nuklearnu energiju u proizvodnji odnosno na prodaju plina ne žele se mijenjati.

Najveći europski proizvođači i distributeri električne energije, uključujući EDF, E.ON, GDF Suez, RWE, ENEL, Vattenfall, Iberdrola i Gas Natural Fenosa, pokušavaju utjecati na postavljanje novih klimatskih i energetske ciljeva. Pritom se pozivaju na to da je europska klimatska i energetska politika potpuno kriva te podržavaju samo ciljno smanjenje

stakleničkih plinova do 2030., bez daljnjeg povećanja udjela obnovljive energije i smanjenja potrošnje. Kako to oni vide, smanjenjem potražnje i povećanjem proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora ugrožena je njihova zarada, profit, kreditni rejting i vrijednost dionica. Već je prethodni Greenpeaceov izvještaj⁷ pokazao da su velike elektroenergetske kompanije same sebi zagorčale život jer nisu usvojile promjene poput deregulacije, postupnog gašenja nuklearke, prelaska na obnovljive izvore energije i strožih ograničenja onečišćenja zraka i emisija ugljika.

⁷ Greenpeace (2014), Zaglavili u prošlosti: zašto se velike europske energetske kompanije boje promjena, <http://bit.ly/1pCj9F8>

Slika 1 | Prodaja plina i el. energije najvećih europskih elektroenergetskih kompanija

IZVOR | ENERDATA | EUROSTAT.

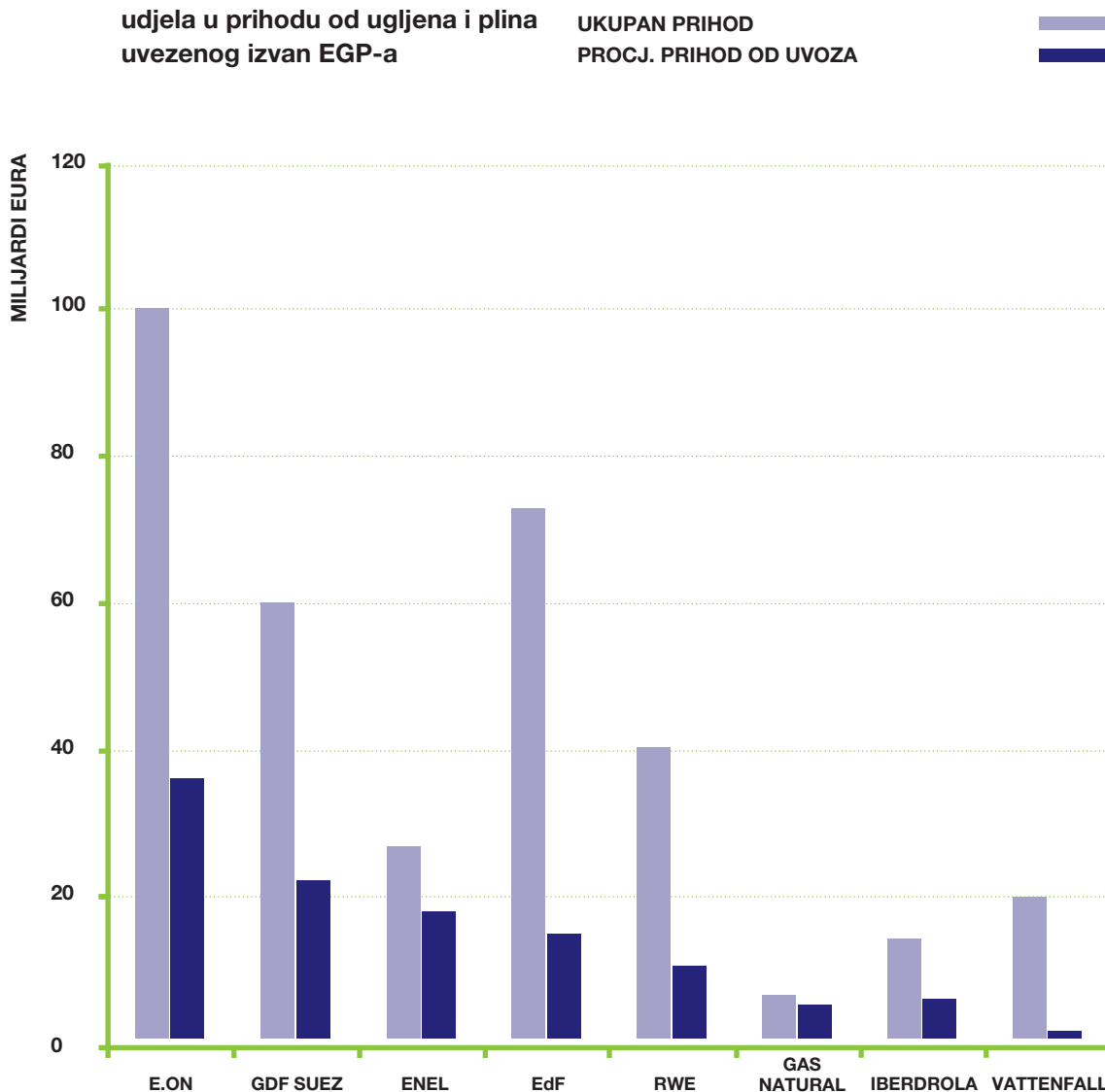
Procjenjuje se da su ove kompanije 2011. prodale plina i el. energije u vrijednosti od 342 milijarde eura, ostvarivši oko 59 milijardi operativne dobiti (EBITDA, zarada prije odbitka kamata, poreza i amortizacije). Trećina prihoda, tj. 116 milijardi eura, otpada na energiju dobivenu iz plina i ugljena uvezenog iz zemalja izvan Europskog gospodarskog prostora (EGP).

Najveći prihod od uvezenog plina i ugljena ostvarila su tri proizvođača: E.ON, GDF Suez i ENEL. Ovi zapanjujući podaci jasno objašnjavaju zašto

ne žele promjene. Za E.ON se procjenjuje da je ovim uvozom zaradio nevjerojatnih 36 milijardi eura u 2011., za GDF Suez 23 milijarde te za ENEL 18 milijardi.

Prema našim procjenama, E.ON-ov udio u prihodu od prodaje el. energije i plina iz uvoza u 2011. iznosi 36%. GDF Suez zaradio je 37%, a ENEL 67%. Prihod tvrtke Gas Natural Fenosa gotovo je u potpunosti vezan uz uvoz: oko 85% prihoda od el. energije i plina u 2011. dolazi iz uvoza ugljena i plina (slika 2).

Slika 2 | Prihod od prodaje plina i el. energije u Europi te procjena udjela u prihodu od ugljena i plina uvezenog izvan EGP-a

Slika 3 prikazuje ukupnu potrošnju plina i ugljena velikih elektroenergetskih kompanija te koliki je udio uvoza iz zemalja izvan EU i Norveške.

S obzirom na podrijetlo plina, ENEL, Gas Natural Fenosa, EDF i Iberdrola podmiruju više od 75% ukupne potrošnje iz zemalja izvan EU i Norveške. Ta je ovisnost daleko veća od prosjeka EU, s 45%-tnim uvozom energenata iz zemalja izvan EGP-a.⁸ Najveći dobavljač za E.ON, GDF Suez i RWE je Rusija, dok se ENEL i Gas Natural Fenosa ponajviše

oslanjaju na uvoz iz Alžira.

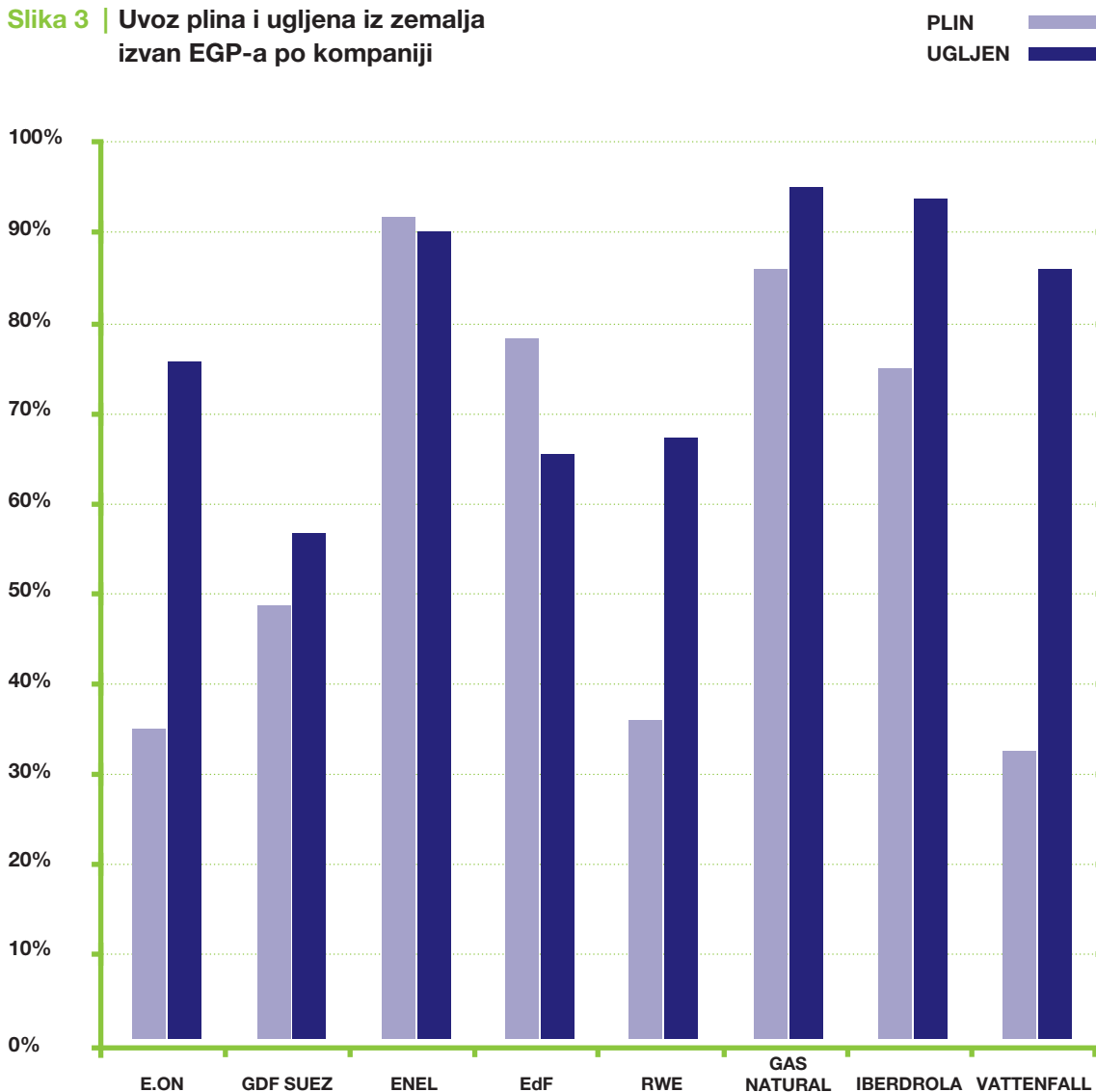
Što se tiče uvoza ugljena, većina ovih tvrtki više od polovice ugljena dobavlja iz zemalja izvan EGP-a, ponajviše iz Rusije, Kolumbije, SAD-a, Južnoafričke Republike i Indonezije.

Gas Natural Fenosa, Iberdrola i ENEL više od 90% ugljena uvoze iz zemalja izvan Europskog gospodarskog prostora. To je, baš kao i za plin, daleko više od prosječne, 63%-tne ovisnosti EU o uvozu.⁹

8 Europska komisija (2014.), Europska strategija energetske sigurnosti, http://ec.europa.eu/energy/security_of_supply_en.htm

9 Europska komisija (2014.), Europska strategija energetske sigurnosti, http://ec.europa.eu/energy/security_of_supply_en.htm

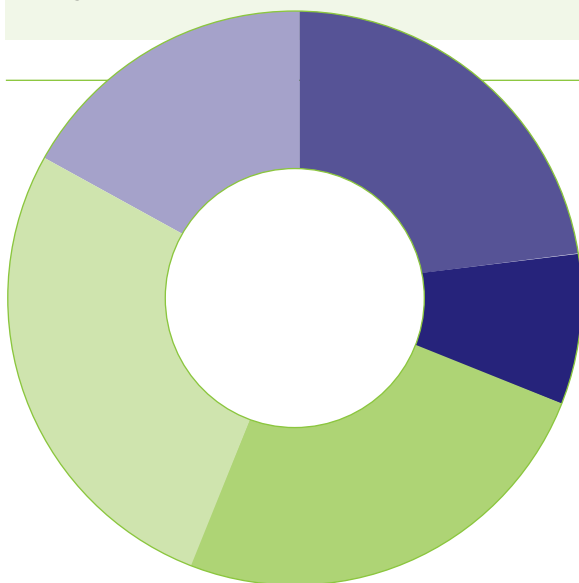
Slika 3 | Uvoz plina i ugljena iz zemalja izvan EGP-a po kompaniji

GLAVNI IGRAČI

E.ON

U 2010. E.ON-ova operativna dobit (EBITDA, zarada prije odbitka kamata, poreza i amortizacije) od prodaje plina iznosila je dvije milijarde eura, od čega više od četvrtine otpada na plin uvezen iz Rusije. Tvrтка je usto zaradila 1,7 milijardi na energiji dobivenoj iz fosilnih goriva, u kojima je udio ugljena i plina 90%. Oko 70% plina te 80% tvrdog ugljena potrošenog u Njemačkoj uvozi se iz zemalja izvan EU. Uz njemački BASF i Gazprom, E.ON je partner u proizvodnji plina jednog od najvećih plinskih polja u Sibiru, Južnoruskoja. Usto ova tvrtka sudjeluje s 15,5% dionica u plinovodu Sjeverni tok, koji je izgrađen da bi se zaobišla Ukrajina.

Slika 4 | Ugovorena nabava plina za E.ON u 2010.

- NJEMAČKA
- OSTALI
- NORVEŠKA
- RUSIJA
- NIZOZEMSKA

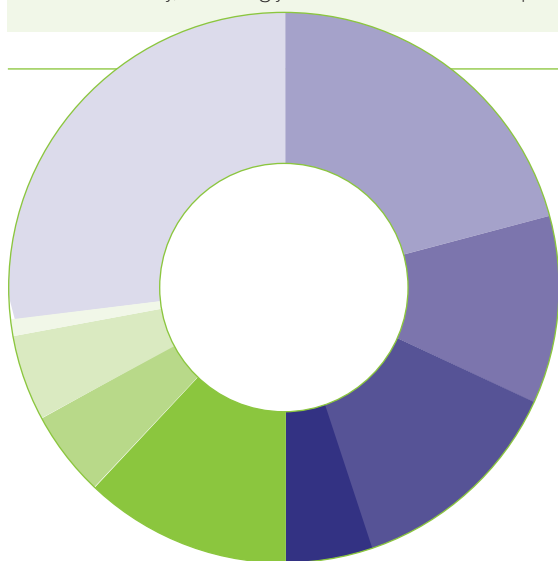
IZVOR | ENERDATA

IBERDROLA

Iberdrola je 2011. uvezla 94% ugljena za Europske potrebe, kojeg je u obliku 159 TWh energije prodala Španjolskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu (preko tvrtke Scottish Power). Obje se zemlje za vlastitu potrošnju ugljena snažno oslanjaju na uvoz: ovisnost Ujedinjenog Kraljevstva o stranom ugljenu je 65%-tna, a Španjolske 95%-tna.

GDF SUEZ

Operativni profit (EBITDA, zarada prije odbitka kamata, poreza i amortizacije) grupe GDF Suez od prodaje plina i električne energije u 2010. premašio je samo u Francuskoj milijardu eura, ostvarivši nevjerojatan rast od 280% u odnosu na prethodnu godinu. Osamdeset i pet posto potrošenog plina u Francuskoj, 66% ugljena te 100% urana otpada na uvoz izvan EGP-a.

Slika 5 | Ugovorena nabava plina za GDF Suez u 2011.

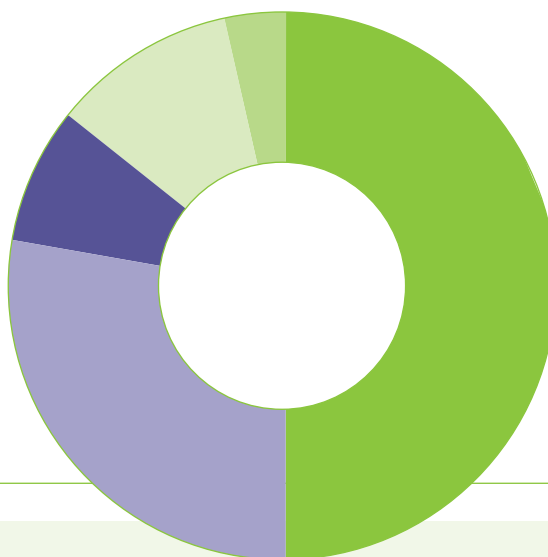
IZVOR | ENERDATA

Slika 6 | Ugovorena nabava plina za ENEL u 2007.

IZVOR | ENERDATA

Na temelju javno dostupnih podataka za ENEL o ugovorima za nabavu plina iz 2007. (noviji podaci su nedostupni). Nabava za ENI i Edison odnosi se na zemlje podrijetla na temelju spoznaja konzultantske tvrtke Enerdata o ugovorima za ENI iz 2011. te na temelju godišnjeg izvještaja za Edison za 2011. Navodno je 2013. došlo do izmjena dugoročnih ugovora s Alžirom, koje bi trebale dovesti do značajnog smanjenja uvoza iz te zemlje. U posljednjih nekoliko godina pala je prodaja plina u Italiji kao važnog ENEL-ova tržišta. Potrošnja plina u posljednjih deset godina pala je za 20%. Uprkos tome, uvoz plina porastao je zbog pada proizvodnje plina u zemlji. Najveći dobavljač plina za Italiju u 2013. bila je Rusija (38%); slijedi Alžir (21%), Libija (9%) te Katar (8%).

ENEL

Procjenjuje se da ENEL uvozi više od 90% svojih zaliha plina, od čega 45% otpada na uvoz iz Alžira.¹ (Navodno je 2013. došlo do izmjena dugoročnih ugovora s Alžirom, koje bi trebale dovesti do značajnog smanjenja uvoza iz te zemlje.) ENEL plin prodaje u Italiji, Španjolskoj i Portugalu, koje od svih zemalja EU najviše ovise o plinu iz Alžira: Italija s 31%, Španjolska s 42%, a Portugal s 49% udjela u ukupnoj potrošnji plina.

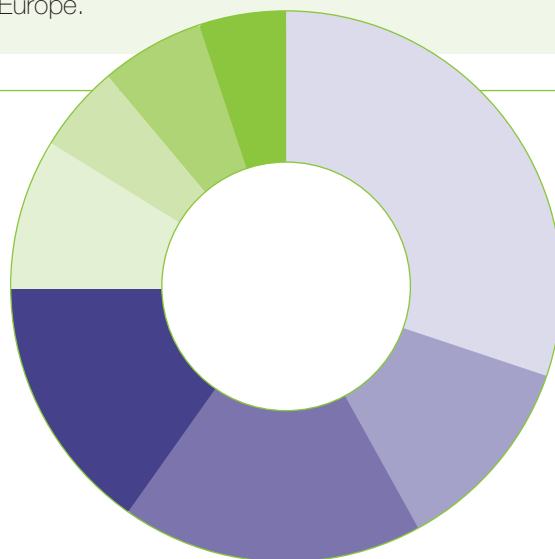
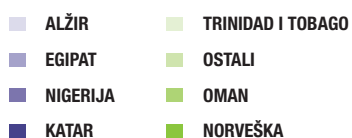
¹ Brojke se odnose na ugovore o nabavi iz 2007. Kasniji podaci nisu dostupni.

GAS NATURAL FENOSA

Gas Natural Fenosa ostvaruje nevjerojatnih 50% bruto dobiti (EBIT, zarada prije odbitka kamata i poreza) od prodaje plina u Španjolskoj, ukupno 6 milijardi eura. Plin nabavlja iz Omana, Egipta i Alžira, s time da je potonji prema vlastitom izvještaju njegov najveći dobavljač. Procjenjuje se da je 85% plina prodanog u Španjolskoj uvezeno izvan Europe.

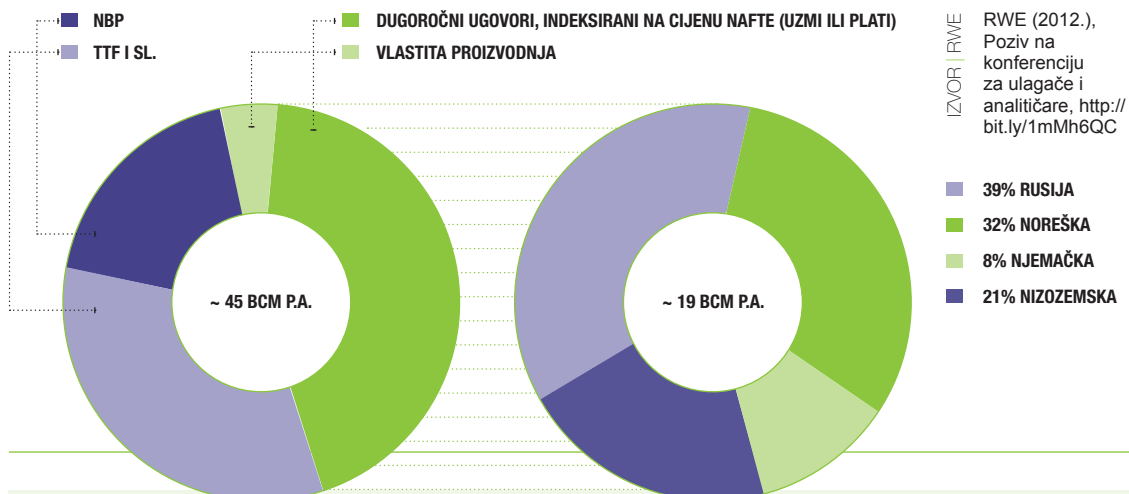
Slika 7 | Ugovorena nabava plina za Gas Natural Fenosu u 2011.

IZVOR | ENERDATA

Slika 8 | Ugovorena nabava plina za RWE u 2012.2

IZVOR | RWE

RWE

RWE ima godišnji prihod od oko 4 milijarde od prodaje plina uz 25%-tnu profitnu maržu u Češkoj i Slovačkoj, koje su gotovo potpuno ovisne o ruskom plinu. Četrdeset i jedan posto ukupno proizvedene energije u 2013. ova kompanija dobiva iz tvrdog ugljena i plina. Dvije trećine tvrdog ugljena uvezla je izvan Europe, 28% iz Rusije. Trideset i devet posto od ugovorene nabave plina otpada na uvoz od ruskog Gazproma.

POLITIČKO LOBIRANJE - DRŽATI EUROPU OVISNOM O UVOZU

Pod sve većim pritiskom na njihov poslovni model, velike europske energetske kompanije obraćaju se za pomoć vladama svojih zemalja. U svibnju 2013. šest od osam kompanija udružile su se u tzv. Skupinu Magritte, koju je pokrenuo Gérard Mestrallet, generalni direktor GDF Suez.

Skupina Magritte vodi europsku kampanju kojoj je cilj bitno približiti energetske politiku EU vlastitim uskim interesima.

SKUPINA MAGRITTE

Nazvana je po briselskom muzeju nadrealističkog slikara Renéa Magrittea, u kojem je održan prvi sastanak u svibnju 2013., a predvodi ju francuska energetska kompanija GDF Suez, koja je pokrovitelj muzeja. Skupina je u početku brojala osam tvrtki članica: E.ON i RWE iz Njemačke, Iberdrola i Gas Natural Fenosa iz Španjolske, ENEL i ENI iz Italije te GasTerra iz Nizozemske. U rujnu se skupini pridružio švedski Vattenfall, u listopadu 2013., češki ČEZ, a u prosincu austrijski OMV i finski Fortum, tako da je do kraja 2013. skupina brojala 12 tvrtki članica. S izlaskom Vattenfalla početkom 2014. i nedavno OMV-a čini se da se skupina počinje raspadati.

U više od godine dana svojeg postojanja Skupina Magritte se posvetila intenzivnom lobiranju, sastajući se s članovima Europske komisije, parlamenta i šefovima vlada pojedinih zemalja ne bi li promakli svoje interese.

U listopadu 2013. direktori skupine sreli su se s francuskim predsjednikom Françoisom Hollandeom. Potom su se u studenom 2013. sastali s nizozemskim premijerom Markom Rutteom, u veljači 2014. s njemačkom kancelarkom Angelom Merkel te u travnju 2014. s češkim premijerom Bohuslavom Sobotkom. Također su sudjelovali na sastancima s visokim članovima Europskog parlamenta i povjerenikom za energetiku Oettingerom.

Francuski EDF se nije pridružio skupini, premda se njegovo lobiranje kod političara uglavnom podudara sa Skupinom Magritte.

Ove tvrtke traže od vlada pojedinih zemalja da se odreknu politike koja promiče obnovljive izvore energije i smanjenje energetske potrošnje. U pismu od 21. siječnja, dan uoči objavljivanja prijedloga za 2030., Skupina Magritte poziva Europsku komisiju da «... svoju buduću strategiju do 2030. temelji isključivo na obvezujućem cilju smanjenja stakleničkih plinova (bez donošenja obvezujućih ciljeva za obnovljive izvore do 2030. na razini država članica i EU).

“Davanjem prednosti emisiji ugljika kroz utvrđivanje cilja za smanjenje CO₂ nestat će potrebe za donošenjem daljnjih ciljeva za pojedine tehnologije ili oblike smanjenja emisije ugljika (poput obnovljivih izvora odnosno energetske učinkovitosti).” EDF-ov stav o klimatskim i energetskim ciljevima za 2030., srpanj 2013.

Ove tvrtke također traže od vlada pojedinih zemalja da smanje novčanu potporu obnovljivim izvorima energije poput vjetroelektrana na moru i sunčevoj energiji, premda je ovim alternativama omogućeno tek da igraju po istim pravilima kao i proizvođači prljave energije. “Tražimo da se obustavi ili bar drastično smanji potpora obnovljivoj energiji te da se ona usmjeri na istraživanje i razvoj”, riječi su Gérarda Mestralleta, generalnog direktora GDF Suez na tiskovnoj konferenciji od 11. listopada 2013.¹⁰ Johannes Teyssen iz E.ON-a također se požalio: “potpore obnovljivoj energiji dosegle su nepodnošljivu razinu”, a generalni direktor ENEL-a Fulvio Conti govori o “sumanutim potporama obnovljivoj energiji”.¹¹

“Ova sumanuta potpora obnovljivoj energiji jednako je prisutna u Španjolskoj, Njemačkoj i Italiji, a posljedica je da Nijemci sada plaćaju 20 milijardi eura više za energiju, dok energetske tvrtke zatvaraju pogone. Zar je to razumno? Zar je to ono što hoće Europa? To je recept za propast.” Fulvio Conti, generalni direktor ENEL-a, 11. listopada 2013.

¹⁰ GDF Suez, 10 šefova tvrtki pritišću EU da promijeni smjer energetske politike, tiskovna konferencija, <http://www.youtube.com/watch?v=6uDIgHt1klw>

¹¹ Ibid.

Ove senzacionalističke i alarmantne izjave potpuno zanemaruju činjenicu da je godišnja europska potpora za obnovljive izvore oko 30 milijardi eura, a za nuklearna i fosilna goriva oko 61 milijardu eura.¹² Iskustvo je pokazalo da su potpore obnovljivim izvorima energije značajno pomogle smanjiti tehnološke troškove i snizile cijenu struje i račune za uvoz goriva pojedinih zemalja.¹³

Velike elektroenergetske tvrtke nisu protiv vladinih potpora, već ih žele isključivo za sebe. Zahtijevaju nove potpore za svoje loše poslovne modele, tako da mogu u pogonu održavati elektrane na plin i ugljen, protivno svakoj gospodarskoj logici. Pritom nas hoće uvjeriti da su bjanko isplate nuklearnim i termoelektranama na fosilna goriva radi osiguranja kapaciteta (tzv. *capacity payments*, kompenzacije kapaciteta) nužne za očuvanje isporuke energije korisnicima u Europi. Štoviše, neki su direktori zaprijetili nestancima struje, ne bude li takvih isplata.

“Opasnost od nestanka struje nikad nije bila veća, pa smatramo da treba poduzeti kratkoročne mjere u smislu kompenzacije kapaciteta”. Gérard Mestrallet, generalni direktor GDF Suez, 11. listopada 2013.

¹² CAN Europe (2012.), Povjerenik Oettinger cenzurirao dokumente komisije, podržavši industriju fosilnih goriva, <http://bit.ly/ZGfygE>

¹³ Haas et al. (2011.), Efficiency and effectiveness of promotion systems for electricity generation from renewable energy sources – Lessons from EU countries [Djelotvornost i učinkovitost promidžbenih sustava za stvaranje električne energije iz obnovljivih izvora – lekcije iz zemalja EU]. Energy 36(4):2186–2193. <http://bit.ly/1qt1P1Y>; Mitchell et al. (2011.), Policy, Financing and Implementation [Politika, financiranje i provedba]. U: IPCC Special Report on Renewable Energy Sources and Climate Change Mitigation [Specijalan izvještaj o obnovljivim izvorima energije i ublažavanju klimatskih promjena], <http://bit.ly/1r7T0AT>; Fraunhofer ISI et al. (2012.), Monitoring of the Cost and Benefit Impacts of the Expansion of Renewable Energy in the Electricity and Heat Sectors in 2011 [Praćenje utjecaja troškova i prednosti proširenja primjene obnovljive energije u proizvodnji el. energije i grijanju u 2011.], <http://bit.ly/1B5O67A>

Žele nas uvjeriti da je na kocki čitava Europa, a ne njihovo poslovanje:

«Opredijelite li se za društvo koje će rabiti obnovljivu energiju bez jamstva njezine isporuke, tada smo u velikoj nevolji». Ne mi kao RWE, niti naš proizvodni sektor, već mi kao Europa. Ovaj je sustav osuđen na propast. Danas vam šaljem SOS signal; radi se o propasti cijeloga sustava. Peter Terium, generalni direktor RWE-a, 11. listopada 2013.

Izvrćući činjenice, otišli su toliko daleko sa svojim sijanjem straha da tvrde kako jedino termoelektrane na uvezeni plin i ugljen mogu osigurati stabilnu isporuku struje. Evo što kaže RWE-ov Peter Terium: "mnoge termoelektrane na plin i ugljen više ne donose dobit, ali su jedini izvori koji mogu osigurati sigurnu isporuku".¹⁴

Kad je izbila ukrajinska kriza, te su iste kompanije pokušale uvjeriti vlade zemalja da je isporuka plina iz Rusije neupitna te da ovisnost Europe o uvozu iz Rusije nije nikakav problem. Gérard Mestrallet, generalni direktor GDF Sueza, nekoliko je

14 Energy Post (April 2014.), The vision of Peter Terium, CEO of RWE: "We want to be the holistic energy manager of the future" [Vizija Petera Teriuma, gen. dir. RWE-a: "Želimo postati holistički upravitelji energijom budućnosti"], <http://bit.ly/1Caxi1r>

puta naglasio da dugotrajni prekid isporuke nije u interesu Rusije.¹⁵ Johannes Teysen, generalni direktor E.ON-a, na sličan način otklanja postojanje problema.

*"... dosta mi je vječnog zanovijetanja o ovisnosti. Ako ćemo se inatiti, i brak se može opisati kao ovisnost. Neki na to, međutim, gledaju kao na partnerstvo. Europa i Rusija izgradili su partnerski energetske odnos koji traje već četiri desetljeća, i za cijeloga tog razdoblja nije bilo ni dana, a da se prirodni plin nije spominjao kao strateško oružje protiv Zapada." Johannes Teysen, generalni direktor E.ON.a, ožujak 2014.*¹⁶

Motivi Skupine Magritte su jasni: budući da su prekomjerno uložili u fosilna goriva, a nemaju dostatnih pogona na obnovljivu energiju, ovi su energetske dinosauri odlučili prisiliti Europu da nastavi biti ovisna o uvoznome fosilnom gorivu.

15 AFP (kolovoz 2014.), Ruske obustave plina Ukrajini vjerojatno neće naškoditi Europi: analitičari, <http://yhoo.it/1yoU1bl>

16 Spiegel Online International (ožujak 2014.), 'Nema razloga za brigu': šef energetske kompanije tvrdi da ukrajinska kriza ne šteti poslovanju, <http://bit.ly/1mkk8K3>

PRESUDNO JE POSTAVITI AMBICIOZNIJE CILJEVE ZA 2030.

Ovaj je nazadni križarski rat energetske divova pomno planiran da krene u kritičnom trenutku za Europu. Rasprave oko klimatskih i energetske ciljeva EU za 2030. su u tijeku, i one će odrediti kako će se odvijati europski energetski scenarij do polovice

stoljeća. Donošenje paketa obvezujućih i ambicioznih ciljeva za obnovljive izvore i učinkovitu potrošnju energije dugoročno će imati povoljan učinak na sigurnost opskrbe energijom, emisije ugljika te zapošljavanje u Europi do sredine stoljeća.

PRIJEDLOG GREENPEACEA

Istraživanje koje je za Greenpeace proveo Njemački institut za tehničku termodinamiku, DLR, pokazuje da su čista i sigurna energija dva lica iste kovanice. Paket strogih mjera za postizanje ciljeva do 2030. omogućit će i jedno i drugo: smanjit će se rizik od neisporuke energije i rizik od globalnih klimatskih promjena.

Izveštaj "Smjernice za Europu: na putu prema održivoj i neovisnoj isporuci energije"¹⁷ iznosi na temelju ciljeva za 2030. koje je predložila Europska komisija u siječnju da čak i ako Europska Unija iskoristi sav svoj konvencionalni plin, naftu i tvrdi ugljen, i dalje će do 2030. svake godine morati uvoziti fosilnih goriva u energetske vrijednosti od ukupno 29.000 petadžula (PJ). To konkretno znači da će morati uvoziti oko 255 milijardi kubnih metara (m³) plina, 2,8 milijardi barela (bb) nafte te 81 milijun tona tvrdog ugljena. Kad se sve zbroji i oduzme, to bi dovelo

do nevelikog smanjenja uvoza energije u EU u odnosu na današnje razine.

Međutim, ako bi čelni ljudi EU poduprli ambicioznije ciljeve za 2030., ukupna potreba za uvozom fosilnih goriva bila bi za 45% niža od one u postojećem prijedlogu komisije. To konkretno znači da bi se na godišnjoj razini izbjegao uvoz 90 milijardi kubnih metara plina, 1,3 milijarde barela nafte, te uopće ne bi bilo potrebno uvoziti tvrdi ugljen.

U usporedbi sa siječanjskim prijedlogom Europske komisije, do 2030. uvoz plina smanjio bi se daljnjih 35%, a uvoz nafte daljnjih 45%. Ovakva Energetska [R]evolucija također bi do 2030. dovela do daljnjeg značajnog smanjenja emisije ugljika u odnosu na prijedlog komisije. S druge pak strane, ulaganja u energetski sektor ostala bi vrlo slična onima koje predviđa prijedlog komisije.

¹⁷ Greenpeace (2014), Smjernice za Europu. Na putu prema održivoj i neovisnoj isporuci energije, <http://bit.ly/1uVkvE7>

PRILOG

U tablici 1 prikazani su prodaja, prihodi i operativni dobitak (zarada prije odbitka kamata, poreza i amortizacije) osam najvećih energetskih kompanija te procjene udjela plina i ugljena uvezenog iz

zemalja izvan EPG-a (Europskog gospodarskog prostora) te prihodi nastali od ovog uvoza.

Tablica 1 | Pregled najvećih europskih elektroenergetskih kompanija

IZVOR | ENERDATA I EUROSTAT
Prikazane brojke temelje se na najnovijim dostupnim podacima za pojedine godine: 2012. za EDF te 2011. za ostale kompanije

Tvrtka	Prodaja, TWh		Prihod (milijuni eura)			Operativna dobit (milijuni eura)			Uvoz		Proizvodnja		Prihod iz uvezenog ugljena i plina	
	Plin	Struja	Plin	Struja	Plin i struja	Plin	Struja	Plin i struja	Plin	Ugljen	Iz plina	Iz tvrdog ugljena	Udio	Prihod (milijarde eura)
E.ON	173	567	61,362	39,344	100,706	4,408	5,378	9,786	35%	76%	38%	23%	36%	36
GDF Suez	523	431	-*	-*	60,158	-*	-*	10,344	49%	57%	35%	13%	37%	23
ENEL	116	210	10,297	16,784	27,081	-*	-*	2,743	92%	90%	26%	32%	67%	18
EdF	157	568.5	-*	-*	72,729	-*	-*	16,084	78%	65%	7%	9%	21%	15
RWE	322	295	1,766	1,166	40,467	-*	-*	8,189	36%	67.2%	19%	23%	27%	11
Gas Natural	237	84	1,240	5,452	6,692	896	680	1,576	86%	95%	74%	8%	84%	6
Iberdrola	78	159	-*	-*	14,496	-*	-*	4,281	75%	94%	20%	15%	40%	6
Vattenfall	-	209	-	20,073	20,073	-	6,047	6,047	32%	86%	8%	12%	8%	2
Ukupno	1,606	2,523			342,402			59,050					34%	117
EUR po stanovniku EU					681			118						231

* nema podataka

SURADNICI

Istražio Lauri Myllyvirta. **Napisali** Grace Boyle i Franziska Achterberg. Listopad 2014. **Grafički dizajn** Tatjana Petric.

Zahvala

Ovime zahvaljujemo sljedećim ljudima koji su pridonijeli izradi ovog izvještaja: Mary Ambrose, José Luis Garcia Ortega, Mahi Sideridou, Isadora Wronski. Oni koje smo slučajno izostavili znaju da naša zahvalnost ide i njih.

Izdavač Greenpeace Španjolska
San Bernardo, 107; 28015 Madrid
www.greenpeace.es

Pravne napomene

Ovaj članak i podaci navedeni u njemu nemaju za svrhu savjetovati potencijalne ulagače. Svrha je izvještaja istaknuti rizike koje donose poslovni modeli pojedinih elektroenergetskih kompanija, a koje bi pojedine vlade i drugi ulagači željeli bolje razumjeti.